EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 23.4.2026.
COM(2026) 158 final

IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU

o funkcioniranju inspekcijskih mehanizama za tradicionalna vlastita sredstva (2022. – 2024.) u skladu s člankom 6. stavkom 3. Uredbe Vijeća (EU, Euratom) 2021/768 od 30. travnja 2021. o utvrđivanju provedbenih mjera za sustav vlastitih sredstava Europske unije

SAŽETAK

Komisija svake tri godine izvješćuje Europski parlament i Vijeće o funkcioniranju inspekcijskih mehanizama za tradicionalna vlastita sredstva (TVS). U ovom se izvješću navode detaljne informacije o inspekcijskim aktivnostima provedenima u razdoblju od 2022. do 2024.

Komisija je od 2022. do 2024. nastavila provoditi mjere protiv uvoza ***tekstila i obuće čija je vrijednost na prijevaru umanjena iz Narodne Republike Kine*** *u Ujedinjenu Kraljevinu i države članice. Komisija je 2018. protiv Ujedinjene Kraljevine pokrenula postupak zbog povrede, u kojem je Sud Europske unije 2022. presudio u korist Komisije (C-213/19). Na temelju tog važnog predmeta Komisija je 2023. u konačnici u proračun EU-a unijela gotovo 3 milijarde EUR dodatnih tradicionalnih vlastitih sredstava i kamata. Zahvaljujući pravnim pojašnjenjima Suda i provedbenim mjerama Komisije države članice znatno su poboljšale svoje strategije kontrole u tom području. Komisija trenutačno zaključuje neriješene slučajeve umanjenja vrijednosti u suradnji s dotičnim državama članicama, što uključuje utvrđivanje konačnih iznosa gubitaka tradicionalnih vlastitih sredstava i kamata povezanih s tim slučajevima.*

Nakon povlačenja Ujedinjene Kraljevine iz EU-a 1. siječnja 2021. Komisija i dalje naplaćuje nepodmirene iznose tradicionalnih vlastitih sredstava koje Ujedinjena Kraljevina duguje u skladu sa Sporazumom o povlačenju.

Komisija je od 2022. do 2024. pojačala i svoje ciljane ad hoc *mjere za zaštitu proračuna EU-a tako što je nalaze inspekcija, primjerice, dopunila revizijama dokumentacije o uvozu* ***solarnih ploča i ćelija*** *deklariranih kao proizvodi podrijetlom iz Malezije i Tajvana u svim državama članicama. Zahvaljujući tome države članice su do 31. prosinca 2024. proračunu EU-a stavile na raspolaganje 376,8 milijuna EUR dodatnih tradicionalnih vlastitih sredstava koja se odnose na tu robu.*

Planirane godišnje inspekcijske aktivnosti obuhvaćale su i područja kao što su ***(i) upravljanje računima A i B; (ii) e-trgovina; (iii) postupak uporabe u posebne svrhe;*** *i* ***(iv) antidampinške i kompenzacijske pristojbe.***

Konačno, izvješće obuhvaća i druge redovite aktivnosti koje su provedene u svrhu zaštite financijskih interesa EU-a: (i) daljnje mjere u vezi s preliminarnim nalazima Europskog revizorskog suda; (ii) ispitivanje nenaplativih prava koja su otpisale države članice; (iii) daljnje postupanje s iznosima koji su dobrovoljno stavljeni na raspolaganje; (iv) postupanje s pogreškama država članica; (v) upravljanje bazom podataka o prijevarama i nepravilnostima; i (vi) pomoć pruženu zemljama kandidatkinjama.

1. UVOD

Od 2022. do 2024. proračunu EU-a na raspolaganje je ukupno stavljeno više od **68 milijardi EUR** (neto) tradicionalnih vlastitih sredstava[1], pri čemu je godišnji prosjek iznosio oko 22,7 milijardi EUR.

Inspekcije tradicionalnih vlastitih sredstava temelje se na Uredbi Vijeća (EU, Euratom) 2021/768 od 30. travnja 2021.[2]

Komisija svake tri godine[3] izvješćuje Europski parlament i Vijeće o funkcioniranju inspekcijskih mehanizama za tradicionalna vlastita sredstva.

U ovom se izvješću opisuje i analizira funkcioniranje inspekcijskog sustava za tradicionalna vlastita sredstva u razdoblju od 2022. do 2024.[4] Osim toga, u izvješću se opisuju inspekcije tradicionalnih vlastitih sredstava koje je Komisija provela u tom razdoblju i druge aktivnosti čiji je cilj zaštita financijskih interesa EU-a, uključujući:

- inspekcije na terenu i ciljane revizije dokumentacije koje Komisija provodi u državama članicama te daljnje postupanje u vezi s tim inspekcijama,
- daljnje postupanje u vezi s preliminarnim nalazima Europskog revizorskog suda,
- ispitivanje nenaplativih prava koja su otpisale države članice,
- postupanje s pogreškama država članica koje su uzrok gubitka tradicionalnih vlastitih sredstava,
- upravljanje bazom podataka koju države članice koriste za izvješćivanje o prijevarama i nepravilnostima koje utječu na tradicionalna vlastita sredstva (OWNRES),
- pomoć zemljama kandidatkinjama za članstvo u EU-u (poglavlje 33.),
- doprinose izmjeni Uredbe o stavljanju na raspolaganje[5].

Navedene aktivnosti provodi mali tim od 18 osoba, koji vodi računa o pravodobnoj naplati tradicionalnih vlastitih sredstava i pravilnoj primjeni pravnih odredaba u državama članicama. Uz to daje smjernice nacionalnim tijelima (i) tijekom inspekcijskih posjeta; (ii) na polugodišnjim sastancima Savjetodavnog odbora za vlastita sredstva (ACOR); ili (iii) na *ad hoc* osnovi.

---

[1] Carine na proizvode koji se uvoze iz trećih zemalja i pristojbe na šećer.

[2] Uredba Vijeća (EU, Euratom) 2021/768 od 30. travnja 2021. o utvrđivanju provedbenih mjera za sustav vlastitih sredstava Europske unije te o stavljanju izvan snage Uredbe (EU, Euratom) br. 608/2014, SL L 165, 11.5.2021., str. 1.

[3] Na temelju članka 6. stavka 3. Uredbe (EU, Euratom) 2021/768.

[4] Izvješće je usmjereno na provjere koje provode institucije EU-a (Komisija i Revizorski sud). Ne obuhvaća provjere koje provode države članice, čiji su detaljni rezultati utvrđeni u godišnjem izvješću koje se sastavlja u skladu s člankom 325. Ugovora o funkcioniranju Europske unije.

[5] Uredba Vijeća (EU, Euratom) br. 609/2014 od 26. svibnja 2014. o metodama i postupku za stavljanje na raspolaganje tradicionalnih vlastitih sredstava i vlastitih sredstava koja se temelje na PDV-u i BND-u te o mjerama za zadovoljavanje potreba za gotovinom (preinačeno), SL L 168, 7.6.2014., str. 39. Ta je uredba poznata kao „Uredba o stavljanju na raspolaganje”.

2. INSPEKCIJE TRADICIONALNIH VLASTITIH SREDSTAVA: OKVIR I METODOLOGIJA

2.1. Regulatorni i operativni okvir za tradicionalna vlastita sredstva

Naplata tradicionalnih vlastitih sredstava prenesena je na države članice na temelju prava EU-a. Države članice samostalno utvrđuju i naplaćuju carine i moraju ih staviti na raspolaganje[6] proračunu EU-a. U izvještajnom razdoblju države članice nastavile su primjenjivati paušalnu stopu od 25 % na sve iznose tradicionalnih vlastitih sredstava[7] kao naknadu za troškove naplate, neovisno o stvarno nastalim troškovima. To znači da Komisija prima samo 75 % naplaćenih carina, a države članice zadržavaju 25 % kao troškove naplate. Države članice dužne su provoditi i carinske kontrole te izvješćivati Komisiju o njihovim nalazima.

Unatoč tome, Komisija zadržava znatne inspekcijske ovlasti u odnosu na tradicionalna vlastita sredstva. U tom su kontekstu inspekcije na terenu važan instrument za nadzor sustava naplate tradicionalnih vlastitih sredstava, koji Komisiji omogućuje provođenje nekoliko vrsta provjera[8] carinskih računa, postupaka i dokumenata država članica.

Komisija je dužna odgovoriti i na (i) primjedbe Revizorskog suda iz njegova godišnjeg izvješća; (ii) tematska izvješća ili preliminarne nalaze; i (iii) primjedbe i preporuke Europskog parlamenta iznesene tijekom postupka davanja razrješnice u pogledu provedbe proračuna.

Inspekcijske aktivnosti Komisije imaju tri glavna cilja, koji su utvrđeni u sljedeće tri točke:

- prvi je cilj zadržati jednake uvjete među državama članicama, neovisno o tome gdje se roba carini u EU-u, kako bi se spriječilo narušavanje tržišnog natjecanja,

- drugi je cilj osigurati da se carine pravodobno utvrđuju i naplaćuju. Komisija mora biti sigurna da države članice ispunjavaju svoje obveze naplate i stavljanja na raspolaganje odgovarajućih tradicionalnih vlastitih sredstava. Komisija ispituje mjere koje su države članice poduzele u pogledu povrata tradicionalnih vlastitih sredstava, uključujući pravodobno prijavljivanje carinskog duga i potrebne ovršne postupke,

- treći je cilj obavijestiti proračunsko tijelo (Europski parlament i Vijeće Europske unije) i dobiti potvrdu o ispunjenju svojih dužnosti. Komisija na temelju nalaza inspekcije ocjenjuje učinkovitost i revnost država članica pri utvrđivanju i naplati carina te

[6] Izraz „staviti na raspolaganje” znači da države članice izvršavaju plaćanja u korist proračuna EU-a.

[7] Taj se postotak s godinama mijenjao u rasponu od 10 % za iznose stavljene na raspolaganje prije 28. veljače 2001. do 25 % za iznose stavljene na raspolaganje u razdoblju od 1. ožujka 2001. do 28. veljače 2014. i do 20 % za iznose stavljene na raspolaganje u razdoblju od 1. ožujka 2014. do 28. veljače 2021. Za iznose stavljene na raspolaganje nakon 1. ožujka 2021. postotak koji se primjenjuje iznosi 25 %.

[8] **Provjere postupaka**: provjere odredaba država članica koje se odnose na sustav naplate tradicionalnih vlastitih sredstava. **Provjere dokumenata**: analiza računovodstvenih izvještaja i svih vrsta računovodstvenih dokumenata i spisa iz država članica, što uključuje izvješća država članica o nenaplativim pravima. **Inspekcije na terenu, revizije dokumentacije**: provjere usklađenosti nacionalnih sustava i temeljnih dokumenata s propisima EU-a s računovodstvenog i carinskog gledišta. Te inspekcije provode se zajedno s dotičnim državama članicama.

stavljanju odgovarajućih tradicionalnih vlastitih sredstava na raspolaganje. Osim toga, traži da se poduzmu mjere za ispravljanje bilo kakvih nedostataka kako bi u konačnici mogla dostaviti izvješće proračunskom tijelu.

Inspekcije također pridonose učinkovitijem funkcioniranju carinske unije, zaštiti proizvođača iz EU-a i ujednačenoj primjeni pravila EU-a. Pomažu i u uklanjanju pravnih praznina koje prevarantima omogućuju zlouporabu sustava ili izbjegavanje plaćanja primjenjivih carina.

Nalazi inspekcija daju važan doprinos politici prihoda Glavne uprave za proračun u pogledu regulatornog okvira za postojeća i potencijalna buduća vlastita sredstva. Ti se nalazi razmjenjuju i s drugim službama Komisije (npr. GU-om TAXUD[9], GU-om TRADE[10] i OLAF-om[11]) kako bi im se pomoglo s uklanjanjem nedostataka utvrđenih na razini politika.

Aktualna odluka o vlastitim sredstvima[12] i Uredba (EU, Euratom) 2021/768 o utvrđivanju provedbenih mjera primjenjuju se od 1. siječnja 2021. Osim toga, zbog kontinuiranog razvoja mjera za olakšavanje i pojednostavnjenje trgovine Komisija i države članice moraju redovito prilagođavati provjere tradicionalnih vlastitih sredstava.

2.2. Ciljevi i metodologija inspekcija tradicionalnih vlastitih sredstava na terenu i na daljinu

Glavni je cilj provjera tradicionalnih vlastitih sredstava zajamčiti da su postojeći postupci u državama članicama u skladu s relevantnim propisima EU-a te da su financijski interesi EU-a primjereno zaštićeni gdje god se roba carini. Inspekcije su svake godine usmjerene na određena carinska i računovodstvena područja. Time se pridonosi usklađivanju i poboljšanju postojećih postupaka u državama članicama kako bi se dosljedno zaštitili financijski interesi EU-a.

Komisijine inspekcije na terenu planiraju se u okviru godišnjeg inspekcijskog programa, koji se temelji na analizi rizika i sadržava niz područja koja treba provjeriti u državama članicama. Te se inspekcije provode u skladu sa standardiziranim postupcima i uključuju upotrebu prilagođenih revizijskih alata koje je razvio GU za proračun kako bi se povećala usporedivost rezultata inspekcija.

Područja inspekcije određuju se na temelju prijedloga država članica ili službi Komisije (npr. GU-a za proračun, GU-a TAXUD ili OLAF-a). Službe Komisije nastavljaju surađivati u fazi razvoja revizijskih alata i na temelju dogovora prema kojem se druge službe Komisije pridružuju GU-u za proračun u inspekcijskim posjetima. Nadalje, prije nego što se izvješća o inspekciji predstave Savjetodavnom odboru za tradicionalna vlastita sredstva, provodi se sustavno savjetovanje s GU-om TAXUD, OLAF-om i pravnom službom, koji dostavljaju primjedbe. Tim se pristupom osigurava dosljednost u svim službama Komisije i jednako postupanje prema svim državama članicama.

[9] Glavna uprava za oporezivanje i carinsku uniju.
[10] Glavna uprava za trgovinu i gospodarsku sigurnost.
[11] Europski ured za borbu protiv prijevara.
[12] Odluka Vijeća (EU, Euratom) 2020/2053 od 14. prosinca 2020. o sustavu vlastitih sredstava Europske unije te o stavljanju izvan snage Odluke 2014/335/EU, Euratom, SL L 424, 15.12.2020., str. 1.

Komisija od 2020. prema potrebi provodi dodatne *ad hoc* inspekcije i revizije dokumentacije u područjima u kojima su utvrđeni posebni rizici. Te ciljane revizije dokumentacije uglavnom se provode na daljinu (npr. u slučaju solarnih ploča ili strategije kontrole robe povezane s bolešću COVID-19 koja je oslobođena plaćanja carina).

3. INSPEKCIJE TRADICIONALNIH VLASTITIH SREDSTAVA KOJE JE KOMISIJA PROVELA U RAZDOBLJU OD 2022. DO 2024.

Komisija je od 2022. do 2024. provela **56 inspekcija tradicionalnih vlastitih sredstava** na temelju članka 2. Uredbe (EU, Euratom) 2021/768, koje su rezultirale 161 nalazom. U tablici 1. prikazan je pregled inspekcijskih aktivnosti po državi članici u tom razdoblju.

Od 161 nalaza njih barem 103 (64 %) imalo je izravan financijski učinak (tj. države članice morale su staviti na raspolaganje dodatna tradicionalna vlastita sredstva), dok je njih 21 (13 %) imalo regulatorni učinak.

Inspekcije su se prvenstveno odnosile na računovodstvena i carinska pitanja.

Tablica 1. Pregled inspekcijskih aktivnosti od 2022. do 2024.

Država članica	Računi A i B			Antidampinška/kompenzacijska pristojba[13]		E-trgovina	Uporaba u posebne svrhe
	2022.	2023.	2024.	2022.	2024.	2022.	2023.
AT					x		x
BE			x	x		x	x
BG			x	x			x
HR					x		
CY					x		
CZ				x			x
DK					x		
EE							x
FI					x		x
FR			x				x
DE			x			x	x
EL	x		x				x
HU					x	x	x
IE			x	x			x
IT			x			x	
LV					x		
LT					x		
LU							x
MT				x			x
NL		x	x			x	x

[13] Strategija kontrole za antidampinške i kompenzacijske pristojbe

PL			x				
PT				x			x
RO			x	x			
SK				x			
SI							x
ES			x			x	
SE			x	x			x
UK		x	x				
Ukupno	**1**	**2**	**13**	**9**	**8**	**6**	**17**

3.1. Računovodstvena pitanja

Od 2022. do 2024. u svim su državama članicama i Ujedinjenoj Kraljevini provedene provjere **pouzdanosti računa A i B**[14] **te povezanih izvještaja**. Zaključak je bio da su postupci za sastavljanje tih izvještaja uglavnom u skladu s propisima EU-a i da se njima osigurava zaštita financijskih interesa EU-a. Nalazi koje je Komisija priopćila nakon tih inspekcija odnose se, među ostalim, na (i) nepravodobno utvrđivanje i obavješćivanje o carinskim dugovima; (ii) izostanak stavljanja ili nepravodobno stavljanje iznosa na raspolaganje proračunu EU-a; (iii) nedostatke u postupku ovrhe carinskih dugova; (iv) netočna knjiženja/uklanjanja s dva računa; (v) nedostatke u postupcima otpisa; (vi) neusklađenosti između dva računa; i (vii) nepravodobna uklanjanja s računa B.

U svim državama članicama provedena je inspekcija **upravljanja računima A i B** kao drugog područja uz glavnu carinsku temu. Inspekcijama provedenima u razdoblju od 2022. do 2024. potvrđeno je da je većina pogrešaka u računima A i B bila jednokratna i da su sustavne pogreške bile iznimka. Dotične države članice prihvatile su financijske posljedice koje su proizašle iz nalaza Komisije.

Sveukupno stanje popravilo se od 2022. do 2024. u odnosu na prethodno izvještajno razdoblje zbog pažnje koja se tim područjima pridavala u okviru inspekcija Komisije, kao i zbog dodatnih poboljšanja elektroničkih računovodstvenih sustava u državama članicama koja smanjuju rizik od pogrešaka uzrokovanih ručnim ispravljanjem podataka u nacionalnim tijelima. Međutim, države članice trebaju i dalje nastojati osigurati odgovorno upravljanje računima A i B te dostavljati sve tražene informacije kako bi izvještaji bili cjeloviti, jasni i transparentni.

Račun B provjeren je 2022. **posebnim revizijama dokumentacije** u svim državama članicama. Komisija se u tim revizijama usredotočila na otvorene predmete računa B, čime je djelotvorno poduprla države članice u ciljanom usklađivanju njihovih računa B.

[14] Države članice knjiže tradicionalna vlastita sredstva na jedan od dva računa:
— **redovni račun** (A) za utvrđene vraćene ili zajamčene iznose (ti se iznosi uplaćuju u proračun EU-a),
— **posebni račun** (B) za utvrđene nevraćene iznose ili zajamčene iznose koji su osporeni. Tradicionalna vlastita sredstva koja odgovaraju **nenaplativim** carinama povlače se s posebnog računa nakon određenog vremena. Ti iznosi tradicionalnih vlastitih sredstava moraju se istodobno staviti na raspolaganje (platiti) Komisiji, osim ako se ne mogu vratiti iz razloga koji se ne mogu pripisati državi članici (vidjeti i točku 5.1.).

Nadalje, u razdoblju od 2022. do 2024. države članice poduzele su dodatne mjere, uključujući (i) evaluaciju svoje financijske odgovornosti; (ii) dobrovoljno stavljanje iznosa na raspolaganje ako je to bilo primjereno; i (iii) obavješćivanje Komisije o tim iznosima služeći se prilogom računu A.

Zaključno, iako su Komisijinim inspekcijama utvrđeni određeni nedostaci, opće funkcioniranje sustava računa A i B poboljšalo se zahvaljujući Komisijinim inspekcijama tradicionalnih vlastitih sredstava, što je dovelo do bolje zaštite financijskih interesa EU-a.

3.2. Carinska pitanja u razdoblju od 2022. do 2024.

Carinske teme koje se odabiru za inspekciju mijenjaju se iz godine u godinu, a posebna pozornost posvećuje se pitanjima koja predstavljaju najveći rizik za financijske interese Europske unije.

U trogodišnjem promatranom razdoblju inspekcije su bile usmjerene na sljedeće teme:

- strategiju kontrole za antidampinške i kompenzacijske pristojbe (2022. i 2024.),
- strategiju kontrole za e-trgovinu i pošiljke male vrijednosti (2022.), i
- strategiju kontrole za uporabu u posebne svrhe (2023.).

Inspekcija **strategije kontrole za antidampinške i kompenzacijske pristojbe** provedena je 2022. i 2024. u 17 država članica[15]. Komisija je ocijenila sustave kontrole djelomično ili uglavnom zadovoljavajućima. Glavni nedostaci odnosili su se na (i) izostanak provedbe ili nepravodobnu provedbu profila rizika; (ii) nedosljedne kontrole; (iii) nepravodobno utvrđivanje konačnih antidampinških pristojbi i nepravodobno stavljanje na raspolaganje konačnih antidampinških pristojbi (uključujući knjiženje privremenih antidampinških i kompenzacijskih pristojbi koje postaju konačne); (iv) neutvrđivanje ili nepravodobno utvrđivanje antidampinških i kompenzacijskih pristojbi nakon primitka informacija od OLAF-a; i (v) primjenu pogrešnih stopa antidampinških i kompenzacijskih pristojbi.

Komisija je 2022. provela inspekciju **strategije kontrole za e-trgovinu i pošiljke male vrijednosti** u šest država članica. Sustavi kontrole ocijenjeni su djelomično ili uglavnom zadovoljavajućima. Glavni nedostaci odnosili su se na strategiju upravljanja rizicima i kontrole za e-trgovinu i pošiljke male vrijednosti.

Komisija je 2023. provela inspekciju **strategije kontrole za uporabu u posebne svrhe** u 17 država članica. Sustavi kontrole ocijenjeni su djelomično ili uglavnom zadovoljavajućima. Utvrđeni nedostaci odnosili su se na (i) zastarjele nacionalne upute; (ii) nedovoljno praćenje odobrenja; (iii) nepotpuna odobrenja; (iv) odobrenja izdana na dugo vremensko razdoblje; (v) nedostavljanje ili nepravodobno dostavljanje obrazaca za zaključenje postupka; (vi) nedostatne provjere deklaracija; (vii) slučajeve u kojima neizravni zastupnici podnose deklaracije; i (viii) sustave deklaracija u kojima se ne provjerava odgovaraju li deklarirane oznake TARIC oznakama navedenima u odobrenju.

[15] Inspekcija strategije kontrole za antidampinške i kompenzacijske pristojbe također je provedena 2021. u osam država članica.

Komisija je 2022. provela šest revizija dokumentacije o **strategiji kontrole robe povezane s bolešću COVID-19 koja je oslobođena plaćanja carina**. Dotičnim državama članicama uputila je zahtjev za dostavu podataka 14. lipnja 2022. Utvrđeni su neki manje ozbiljni slučajevi financijske odgovornosti, a dotične države članice prihvatile su odgovarajuće financijske posljedice.

3.3. Uvoz tekstila i obuće umanjene vrijednosti

Sud Europske unije presudio je 8. ožujka 2022. u korist Komisije u predmetu zbog povrede koji je pokrenut protiv Ujedinjene Kraljevine u vezi s tekstilom i obućom umanjene vrijednosti (C-213/19). Taj je važan predmet u konačnici doveo do toga da je Ujedinjena Kraljevina u proračun EU-a uplatila dodatna tradicionalna vlastita sredstva i kamate u iznosu od gotovo 3 milijarde EUR. U njemu su također općenito pojašnjene odgovornosti država članica u učinkovitoj borbi protiv te vrste prijevara i podržane su mjere koje Komisija preporučuje od 2011.

Zahvaljujući pravnim pojašnjenjima Suda i provedbenim mjerama Komisije države članice znatno su poboljšale svoje strategije kontrole u tom području. Nekoliko država članica preispitalo je svoju organizacijsku strukturu u vezi s upravljanjem rizicima u carinskim pitanjima, pri čemu su osnovale nove timove i angažirale posebno osoblje za carinske kontrole.

Komisija i nekoliko država članica zajednički su zaključile predmete u vezi s financijskom odgovornošću za tu konkretnu prijevaru umanjenjem vrijednosti nakon podmirivanja traženih konačnih iznosa. Postupak utvrđivanja traženih iznosa za plaćanje uskoro će biti dovršen i za preostale države članice.

3.4. Solarne ploče

Komisija je 2018. i 2019. provela inspekcije tradicionalnih vlastitih sredstava u deset država članica da bi procijenila njihove strategije kontrole uvoza solarnih modula i ključnih komponenti deklariranih kao proizvodi podrijetlom iz Narodne Republike Kine, Malezije i Tajvana te podložnih mjerama trgovinske zaštite (antidampinške i kompenzacijske pristojbe).

Zbog ponavljanja nedostatka utvrđenog u tri ciljana inspekcijska pregleda, povezanog s pogrešnim tumačenjem pojma *poslanih iz* u okviru provedbenih uredbi Komisije (EU) 2016/184 i 2016/185 od 11. veljače 2016., GU za proračun proširio je svoje provjere na sve države članice koje su uvozile istu robu u razdoblju od 30. svibnja 2015. do 3. rujna 2018.[16] Dopisom od 1. lipnja 2021. GU za proračun obavijestio je 21 državu članicu[17] o mogućim gubicima tradicionalnih vlastitih sredstava koji proizlaze iz navedenog pogrešnog tumačenja pri uvozu solarnih ploča i ćelija deklariranih kao proizvodi podrijetlom iz Malezije i Tajvana.

Daljnje postupanje u vezi s tim nedostatkom smatralo se zaključenim do 31. prosinca 2024. za 12 država članica zato što nisu izgubljena tradicionalna vlastita sredstva odnosno zato što je u

[16] Valjanost mjera trgovinske zaštite.

[17] Uključujući sedam država članica koje su prethodno podvrgnute posebnim provjerama. Tri države članice već su bile podvrgnute ciljanoj inspekciji tradicionalnih vlastitih sredstava u vezi s tom temom, a četiri države članice nisu uvozile predmetne solarne module i ćelije u promatranom razdoblju.

proračun EU-a uplaćen iznos glavnice uvećan za kamate u ukupnom iznosu od 376,8 milijuna EUR. Daljnje postupanje u okviru istrage tog nedostatka trenutačno se provodi za 12 država članica i Ujedinjenu Kraljevinu.

Naposljetku, Komisija je dodatno razjasnila značenje i područje primjene pojma *poslanih iz*, kako ga tumači Sud. Komisija je to uspjela učiniti zahvaljujući (i) svojim inspekcijskim aktivnostima; (ii) kontaktom s državama članicama; i (iii) više prezentacija državama članicama. To je pridonijelo postizanju jednakih uvjeta za države članice i povećanju razine zaštite poduzeća sa sjedištem u EU-u od pogrešno deklariranog uvoza koji izbjegava Komisijine mjere trgovinske zaštite.

4. POSTUPANJE NAKON INSPEKCIJA KOMISIJE

4.1. Regulatorni aspekti

Od država članica traži se da poduzmu mjere kad god se tijekom inspekcija pronađu pogreške ili praznine u nacionalnim propisima ili administrativnim odredbama kako bi se (i) ti propisi i odredbe uskladili sa zahtjevima EU-a; i (ii) uskladili utvrđivanje i naplata tradicionalnih vlastitih sredstava u svih 27 država članica. To regulatorno usklađivanje veliko je postignuće inspekcija Komisije. Osim toga, nalazi inspekcija ključan su pokazatelj poteškoća s kojima se države članice susreću u primjeni carinskih propisa i propisa o vlastitim sredstvima te izvor informacija o Komisijinu kontinuiranom radu na poboljšanju regulatornog okvira. Primjerice, povratne informacije iz nalaza inspekcije uzete su u obzir u Uredbi Vijeća (EU, Euratom) 2022/615 od 5. travnja 2022. o izmjeni Uredbe (EU, Euratom) br. 609/2014 (vidjeti točku 5.4.).

4.2. Ishod sporova

Tumačenje pravnih odredaba i postupci u nekim državama članicama nisu uvijek u skladu sa zahtjevima Komisije. Ako se spor ne može riješiti, Komisija pokreće postupak zbog povrede[18].

U razdoblju od 2022. do 2024. Komisija je pokrenula tri i zaključila sedam postupaka zbog povrede nakon što su dotične države članice osigurale usklađenost. Zaključila je postupak zbog povrede protiv Ujedinjene Kraljevine (C-213/19) nakon što je Sud EU-a 2022. donio presudu, a Ujedinjena Kraljevina 2023. platila sve tražene iznose. Samo četiri predmeta zbog povrede bila su u tijeku u prosincu 2024., od kojih su dva zaključena 2025.

Prvi predmet, koji se odnosio na stjecanje bez osnove, odnosno predmet C-494/22 P koji je pokrenula Češka, riješen je 2024. u korist Komisije. Sud EU-a u presudi je istaknuo autonomnu odgovornost država članica za tradicionalna vlastita sredstva i njihovu obvezu proaktivnog djelovanja kako bi se u potpunosti zaštitili financijski interesi EU-a.

4.3. Financijski aspekti

Nakon provedenih kontrolnih aktivnosti Komisija smatra da su predmeti iz razdoblja od 2022. do 2024. zaključeni te su utvrđeni i plaćeni konačni iznosi dodatnih prava, koji su ukupno premašili **4 milijarde EUR**[19] (u obliku tradicionalnih vlastitih sredstava i odgovarajućih

[18] Na temelju članka 258. Ugovora o funkcioniranju Europske unije.
[19] Ta brojka uključuje iznose navedene u točkama 3.3., 3.4. i 5.2. ovog izvješća.

kamata). Ti su iznosi plaćeni Komisiji uglavnom u vezi s umanjenjem vrijednosti tekstilnih proizvoda i obuće te solarnim pločama, a odnose se na nalaze utvrđene u izvješćima o inspekciji, drugim inspekcijskim aktivnostima i konačnim izvješćima OLAF-a te na daljnje postupanje u vezi s nalazima Revizorskog suda.

5. MJERE ZA POBOLJŠANJE POVRATA TRADICIONALNIH VLASTITIH SREDSTAVA

Osim inspekcija na terenu u državama članicama Komisija raspolaže i nekim drugim sredstvima za nadzor povrata tradicionalnih vlastitih sredstava.

5.1. Ispitivanje otpisanih nenaplativih prava

Države članice moraju poduzeti sve mjere za stavljanje na raspolaganje tradicionalnih vlastitih sredstava, osim kad se ispostavi da je povrat nemoguć u skladu s člankom 13. stavkom 2. Uredbe (EU, Euratom) br. 609/2014.:

- zbog više sile,
- zbog drugih razloga koji se ne mogu pripisati državama članicama, ili
- zbog odgađanja knjiženja na račune ili obavijesti o carinskom dugu kako se ne bi ugrozila kaznena istraga koja utječe na financijske interese Unije.

U skladu s propisima EU-a države članice moraju Komisiju obavijestiti o nenaplativim iznosima tradicionalnih vlastitih sredstava većima od 100 000 EUR (u izvješćima o otpisu) za koja se ne smatraju odgovornima. Nakon toga Komisija daje primjedbe na svako izvješće. Svrha ispitivanja izvješća o otpisu koje provodi Komisija jest ocijeniti stupanj revnosti koji su države članice pokazale u ispunjavanju svoje autonomne odgovornosti za utvrđivanje i izvršenje povrata od gospodarskih subjekata carina koje čine tradicionalna vlastita sredstva.

Za iznose koji su ispod praga za izvješćivanje Komisija redovito ocjenjuje uzorke slučajeva tijekom inspekcija na terenu.

Kako bi pomogla državama članicama u evaluaciji njihove potencijalne financijske odgovornosti za nenaplative iznose tradicionalnih vlastitih sredstava, Komisija je izdala radni dokument – *Priručnik* – u kojem su utvrđeni kriteriji za ocjenjivanje izvješća o otpisu. Priručnik je prvi put dostavljen svim državama članicama na sastanku ACOR-a 6. prosinca 2012. Njegova najnovija revidirana verzija od 22. studenog 2024., u kojoj se uzimaju u obzir izmjene propisa EU-a i primjenjiva sudska praksa o tradicionalnim vlastitim sredstvima, dostavljena je svim državama članicama na njihovim službenim jezicima na sastanku ACOR-a o tradicionalnim vlastitim sredstvima u prosincu 2024. Ta nova verzija obuhvaća sva relevantna tumačenja predmetnog prava EU-a u skladu s najnovijom sudskom praksom Suda EU-a i izmjenama uvedenima Uredbom o stavljanju na raspolaganje, kako je izmijenjena Uredbom (EU, Euratom) 2022/615.

Za svaki relevantan slučaj otpisa iznad određenog praga države članice moraju sastaviti strukturirano izvješće i proslijediti ga Komisiji upotrebom višejezične baze podataka WOMIS

(Sustav za upravljanje otpisima i informiranje o njima). Baza podataka WOMIS, koja se redovito ažurira, omogućuje učinkovito i sigurno upravljanje izvješćima država članica.

Nadležne službe Komisije (GU za proračun, GU TAXUD, OLAF i pravna služba) ocjenjuju izvješće o otpisu i daju primjedbe državi članici. Te se primjedbe odnose na opravdanje koje država članica može dostaviti kako bi obrazložila zašto Komisiji nije na raspolaganje stavila iznos tradicionalnih vlastitih sredstava koji odgovara iznosu nenaplativih carina.

U razdoblju od 2022. do 2024. Komisiji je dostavljeno ukupno 88 novih izvješća o otpisu (u obliku prvog priopćenja), koja se odnose na ukupni iznos od 215,5 milijuna EUR. U tom trogodišnjem razdoblju Komisija je ukupno ocijenila 422 izvješća o otpisu (uključujući nova izvješća). Za 227 od 422 izvješća, koja se odnose na iznos od 309,7 milijuna EUR, smatrala je da su se iznosi tradicionalnih vlastitih sredstava pokazali nenaplativima iz razloga koji se mogu pripisati predmetnim državama članicama. Za 42 izvješća, koja se odnose na iznos od 50,6 milijuna EUR, složila se da se gubitak tradicionalnih vlastitih sredstava ne može pripisati državi članici. Za 148 izvješća, koja se odnose na iznos od 178,9 milijuna EUR, zatražila je dodatne informacije kako bi dovršila ocjenu. Za preostalih pet izvješća, koja se odnose na iznos od 1,7 milijuna EUR, smatrala je da su netočno prijavljeni kao otpisi.

5.2. Postupanje s pogreškama u utvrđivanju carinskih dugova koje su uzrok gubitka tradicionalnih vlastitih sredstava

Komisija poduzima daljnje mjere u vezi s utvrđenim administrativnim pogreškama država članica koje štete financijskim interesima EU-a (uključujući (i) slučajeve utvrđene tijekom inspekcija na terenu, (ii) nacionalne odluke o otplati ili otpustu zbog administrativnih pogrešaka i (iii) odbijene otpisane nenaplative iznose niže od 100 000 EUR). Komisija u načelu izdaje naloge za povrat radi ispravljanja pogrešaka otkrivenih u državama članicama koje plaćaju tražene iznose. U razdoblju od 2022. do 2024. kontrolne aktivnosti u vezi s tradicionalnim vlastitim sredstvima dovele su do naplate 260 milijuna EUR po nalozima za povrat tradicionalnih vlastitih sredstava i 209 milijuna EUR zakašnjelih kamata, uz iznose naplaćene za tekstil i obuću umanjene vrijednosti (točka 3.3.) i solarne ploče (točka 3.4.).

5.3. Baza podataka OWNRES

U skladu s člankom 5. stavkom 1. Uredbe (EU, Euratom) 2021/768[20] države članice moraju Komisiji slati informacije o slučajevima prijevare i nepravilnostima u vezi s pravima iznad 10 000 EUR. Te se informacije dostavljaju preko baze podataka OWNRES, kojom upravlja i koju održava Komisija.

Baza podataka OWNRES Komisiji pruža informacije potrebne za praćenje povrata sredstava te pripremu inspekcija na terenu i revizija dokumentacije. OLAF je ujedno koristi za razne analize i praćenje daljnjih radnji u kontekstu financijskih preporuka proizašlih iz njegovih istraživanja. Dostavljeni podaci u OWNRES-u detaljno se analiziraju u godišnjem izvješću

[20] Uredba Vijeća (EU, Euratom) br. 608/2014 stavljena je izvan snage Uredbom Vijeća (EU, Euratom) 2021/768 od 31. prosinca 2020.

Komisije Europskom parlamentu i Vijeću o zaštiti financijskih interesa Europske unije – Borba protiv prijevara (PIF) te u godišnjem izvješću o uspješnosti carinske unije.

Do kraja 2024. u bazi podataka OWNRES nalazio se 137 871[21] slučaj prijevara ili nepravilnosti („otvoreni" ili „zatvoreni") u odnosu na 121 199 slučajeva na početku 2022. To je povećanje od oko 13,8 % ili 16 672 nova slučaja koji su prijavljeni u trogodišnjem razdoblju od 2022. do 2024.

U okviru sastanaka ACOR-a, koji su se održavali dvaput godišnje u razdoblju od 2022. do 2024., Komisija je predstavila mjere za poboljšanje sigurnosti aplikacije OWNRES, čime je pomogla državama članicama da se pripreme za provedbu dvofaktorske autentifikacije. Nadalje, Komisija je 2022. i 2023. dodatno poboljšala OWNRES (i) dodavanjem novih polja; (ii) postavljanjem podsjetnika za ažuriranje informacija u postojećim izvješćima; (iii) povećanjem kvalitete i detaljnosti izvješćivanja; i (iv) unapređivanjem rezultata upita svih dionika u bazi podataka. Komisija je 2023. i 2024. dala dodatne smjernice za poboljšanje kvalitete izvješćivanja.

5.4. Izmjena Uredbe o stavljanju na raspolaganje

Uredba (EU, Euratom) br. 609/2014 (Uredba o stavljanju na raspolaganje) temelj je pravnog okvira za upravljanje vlastitim sredstvima, kojim se osigurava da države članice pravodobno uplaćuju tražene iznose u proračun EU-a.

Kako bi se taj okvir dodatno poboljšao, Komisija je 2021. predložila sveobuhvatnu izmjenu navedene uredbe. Prijedlog je donesen na temelju povratnih informacija prikupljenih u okviru inspekcija tradicionalnih vlastitih sredstava, a odnosio se na rješavanje postupovnih problema država članica, uz istodobnu zaštitu financijskih interesa EU-a i osiguravanje pravednog i uravnoteženog okvira prihoda.

Nakon opsežnih razmjena s državama članicama Uredba (EU, Euratom) 2022/615 o izmjeni Uredbe o stavljanju na raspolaganje stupila je na snagu u svibnju 2022. Izmjene su uključivale (i) povećanje ograničenja zateznih kamata; i (ii) uvođenje „razdoblja odgode", u skladu s kojim se obračun zateznih kamata obustavlja na pet godina ako je iznos koji treba uplatiti utvrđen, pravodobno knjižen na posebni račun i pravilno se vodi na posebnom računu (članak 12. stavak 1.). Države članice također su oslobođene obveze stavljanja iznosa na raspolaganje ako zakašnjelo knjiženje na posebni račun nije utjecalo na nenaplativost iznosa (članak 13. stavak 2.). Nadalje, izmjenom su formalizirani postupak za izvršavanje plaćanja za koja je izražena rezerva (članak 13.a) i postupak preispitivanja (članak 13.b).

5.5. Ured europskog javnog tužitelja (EPPO)

Tijekom izvještajnog razdoblja Komisija i EPPO blisko su surađivali u nizu tehničkih razmjena kako bi državama članicama pojasnili: (i) odgađanje obavijesti o carinskim dugovima kako se ne bi ugrozile kaznene istrage EPPO-a; i (ii) financijsku odgovornost za neizvršenje povrata.

[21] Ta brojka uključuje predmete koje je Ujedinjena Kraljevina prijavila u skladu s člankom 136. stavkom 2. točkama (c) i (f) Sporazuma o povlačenju.

Ta su pojašnjenja priopćena državama članicama na sastanku ACOR-a u prosincu 2024. Nadalje, kako bi obavijestila države članice o njihovim obvezama prema EPPO-u, Komisija je pozvala EPPO da sudjeluje na sastancima ACOR-a u prosincu 2023. (kad je EPPO predstavio svoje zadaće članovima ACOR-a) i u srpnju 2024.

6. ZAKLJUČAK

Rezultati za razdoblje od 2022. do 2024. pokazuju da su Komisijine inspekcije tradicionalnih vlastitih sredstava i sustavne daljnje mjere za uklanjanje utvrđenih nedostataka i dalje nužno i učinkovito sredstvo za (i) osiguravanje povrata tradicionalnih vlastitih sredstava; (ii) poboljšanje regulatornog okvira za vlastita sredstva; i (iii) pružanje jamstva da su financijski interesi EU-a primjereno zaštićeni. Opći pozitivan učinak potvrđen je i godišnjim postupkom davanja razrješnice, u okviru kojeg u razdoblju od 2022. do 2024. Komisiji nisu izdane nikakve nove preporuke koje se odnose na tradicionalna vlastita sredstva.

Inspekcije su i dalje ključne za postizanje i povećanje usklađenosti s relevantnim pravilima EU-a. Njihov je financijski učinak znatan, što pokazuje i konačni neto iznos **veći od 4 milijarde EUR** koji je stavljen na raspolaganje proračunu EU-a (uključujući povučene rezerve) **u razdoblju od 2022. do 2024.** Inspekcije uvelike potiču države članice da pravodobno stave pune iznose tradicionalnih vlastitih sredstava na raspolaganje proračunu EU-a. Osim toga, pomažu u pravilnoj primjeni carinskih i računovodstvenih pravila, a time i u daljnjoj zaštiti financijskih interesa EU-a jer pružaju snažan mehanizam za suzbijanje i sprečavanje štetnog narušavanja tržišnog natjecanja na jedinstvenom tržištu.

Trenutačni trendovi u međunarodnoj trgovini, posebno e-trgovini, novi su izazovi za budućnost. Oni će zahtijevati nove odgovarajuće instrumente i još bližu suradnju Komisije i država članica radi koordinacije carinskih kontrola koje se temelje na riziku i učinkovite naplate carina.

U tu je svrhu Komisija u svibnju 2023. predložila ambicioznu reformu carinske unije kako bi ojačala i modernizirala postojeće mehanizme.